

FÆLLES SPROG

Møde afholdt d.
23.maj 2011

Jordbrugets fremtid – rapport

Fælles sprog

JORDBRUGETS FREMTID

Procesleder: Dacapo A/S (Odense)

Deltagere:

Organisation

Skov og Landskab – KU-Life

Skov og Landskab – KU-Life

Skov og Landskab – KU-Life

Videncentret for Landbrug - Planchef

Videncentret for Landbrug - Landskonsulent og Arkitekt

Videncentret for Landbrug – Natur- og Miljøkonsulent

LandboNord

Agri Nord

Danmarks Naturfredningsforening - København

Tidligere medarbejder i NJ Amt

Plan- og Miljøchef

Teamleder Vand og Natur

Medarbejder Natur

Medarbejder Grundvand

Medarbejder Informationsmedarbejder (referenten)

Teamleder Miljø

Medarbejder Miljø

Teamleder Plan

Medarbejder Plan

Medarbejder Plan

Medarbejde Udvikling

Udvalgsformand Teknik- og Miljøudvalget

Medlem af Teknik- og Miljøudvalget

Navn

Lone Søderkvist Kristensen

Ole H. Caspersen

Jørgen Primdahl

Trine Eide

Kræn Ole Birkkjær

Cammi Aalund Karlsruud

Anna Birgitte Thing

Jørgen Evald Jensen

Thyge Nygaard

Anne Marie Steffensen

Gitte Clausen.

Henrik Damsgaard

Marianne Skaarup Lindhardt

Katrine Foss-Pedersen

Jakob Mulbjerg Gravers

Jesper Hansen

Bettina Brøndum Andersen

Kell Agerbo

Lise Nørgaard

Katrine Brix Mørk

Ida Rytter Jensen

Jens Chr. Golding

Jørgen Krogsgaard

Indholdsfortegnelse

HVAD ER FÆLLES SPROG OG HVORFOR TALE OM JORDBRUGETS FREMTID?	3
VIDENCENTRET FOR LANDBRUG:	4
AGRI NORD:.....	4
LANDBONORD:	5
JAMMERBUGT KOMMUNES EMBEDSMÆND:	5
JAMMERBUGT KOMMUNES POLITIKERE:	6
ANNE-MARIE STEFFENSEN (TIDLIGERE AMTSMEDARBEJDER):.....	6
DANMARKS NATURFREDNINGSFORENING:	7
SKOV OG LANDSKAB – KU-LIFE	7
HVAD ØNSKER HAR I JAMMERBUGT KOMMUNE?	8
HVAD TROR I POLITIKERNES FORVENTNINGER ER.....	8

HVAD ER FÆLLES SPROG OG HVORFOR TALE OM JORDBRUGETS FREMTID?

Formålet med arrangementet d. 23. maj. 2011 var at synliggøre og balancere de mange forskelligartede interesser, der er afgørende for jordbrugets fremtid.

Deltagere i diskussionen er alle på forskellig vis faglige aktører i det åbne land; landbruget, kommunen, naturfredningsforeningen eller forsker inden for samme felt.

Jammerbugt Kommune har overtaget planlægningen og forvaltningen af det åbne land fra amtet. Kommunen ser planlægning, bygninger, natur, miljø og landdistriktsudvikling som sammenhængende og har et ønske om og et behov for nye samarbejdsrelationer både internt i kommunen og eksternt med brugerne af det åbne land. Kommunen samarbejder i projektet DiaPlan med andre kommuner, Videncentret for Landbrug og Københavns Universitet om fremtidens forvaltning af jordbruget.

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG:

Hvilke tanker gør I jer om jordbrugets situation i 2021? Hvordan tror i det ser ud, hvis vi ser 10 år frem i tiden?

- Det globale pres gjorde Danmark et avls og fremavls-land. Danmark er [i 2021] et udviklings og forædlings-land, at vi med andre ord udvikler og producere basis fødevarer, som bliver sold til udlandet, for at indgå i en videre produktion. Fx avl af svin til svinebrug andre steder i verden. Eller "råmælk" til mejerier ligeledes. Danish Crown, Arla og andre store virksomheder efterspørger rene produkter, som kan bruges til basisvarer i udlandet eksempelvis [ifølge VFL gør de det allerede nu i 2011]. Store Vildmose er nedlagt som erhvervsområde – og ligeledes med andre områder, hvor erhverv har nedbrudt sårbare områder, og disse er taget ud af drift. Derfor et mindre dyrkningsareal. Yderligere sker der en større sammensmeltning af landbrug og andre jordbrugsformer, så den nuværende adskillelse næsten er væk [der tænkes på landbrug, industri og beboelse – altså at de er skarpt opdelt i zoner].
- Naturpleje er blevet tilskudsberettiget og er blevet en udbytterig driftsform for landbruget.
- Målet om at stoppe *landsby døden* er trukket tilbage, nu går det mere i retning af at fjerne landsbyer, der ikke længere "tjener et formål". Midlerne skal gå til at forskønne det åbne landskab – og nedrivning af "nedlagte" landsbyer er et af midlerne. Der vil i 2021, være brugt meget energi på at genskabe markveje og lignede af samme grund, da *adgangen* skal have et løft. Mange markveje og stier forsvandt i det 20. århundrede.
- Jordtype og bonitet bliver styrende for om noget er blevet "reserveret" til landbrug, eller rekreative formål, natur- og landskabsbevaring m.fl..

Hvilken tidshorisont og detaljeringsgrad er realistisk at arbejde med?

...

Hovedpunkter:

Ændret produkt – avls og fremavls-land, naturpleje bliver til en driftsform, fjernelse af landsbyer, jordtype og bonitet styrende for udnyttelse

AGRI NORD:

Hvilke tanker gør I jer om jordbrugets situation i 2021? Hvordan tror i det ser ud, hvis vi ser 10 år frem i tiden?

- (Grøn-)Energiproduktion, miljøet og infrastrukturen – dette vil til den tid være en del af én planstrategi, som så vil give et løft til landbrugsproduktionen/jordbruget. Med andre ord vil der tænkes i helheder [i modsætninger til zoner og områder].
- Marginal jorde vil blive til naturområder, der bruges til energiproduktion. Gylle spredt ud på marken vil være en saga blot. Nu bliver den separeret og omdannet til biogas.

Hvilken tidshorisont og detaljeringsgrad er realistisk at arbejde med?

- Vi har ikke den viden der skal til at differentiere jordbruget efter jordtype/område. Men ønsket er at vide hvad "kan vi" der hvor de respektive bedrifter ligger.

- Fleksibel planlægning ønskes. Udpegning vil være "farligt" og ødelæggende for erhvervet.

Hovedpunkter:

Helhedstækning, marginal jord bliver til energiproducerede naturområder, gylle bliver brugt til biogas og bearbejdes, minus viden til differentiering, fleksibel planlægning frem for udpegninger

LANDBONORD:

Hvilke tanker gør I jer om jordbrugets situation i 2021? Hvordan tror i det ser ud, hvis vi ser 10 år frem i tiden?

- Et ønske om at landmanden har 8 år sikker for uændrede krav, og dermed kan have uændret produktion. Det vil fremme investeringer og sikre/udvikle landbruget det næste årti.
- Grundet vi er en Limfjordskommune er målsætningerne så høje at det går ud over investeringer og udviklingsmuligheder – mht. den form for landbrug der er i dag [år 2011].

Hvilken tidshorisont og detaljeringsgrad er realistisk at arbejde med?

- Hvis man som eksempel kigger på landbrug i OSD¹, er de stavnsbundne til landbrugsbedriften, pga. grundvandsbeskyttelse. En landbrugsbedrift i sådanne et område kan ikke låne ej heller sælge til omlægning, flytning eller lignende. Deres bedrift er ikke rentabel eller salgbar. Det vil være en økonomisk ruin at brede et tema som det ud over hele kommunen, hvis der bliver tale om *udpegninger*.
- En tidshorisont på 30 år for en ung landmand ville være ønskværdigt, med de udfordringer der er i dag som nystartet i branchen.
- Utilstrækkelig viden til planlægning/differentiering på bedriftsniveau.

Hovedpunkter:

8 års sikkerhed mht. til krav, Limfjordskommune et problem for udviklingen, udpegninger a la OSD "nej tak", tidshorisont på ca. 30 år frem for unge landmænd ville være en fordel, minus viden til differentiering

JAMMERBUGT KOMMUNES EMBEDSMÆND:

Hvilke tanker gør I jer om jordbrugets situation i 2021? Hvordan tror i det ser ud, hvis vi ser 10 år frem i tiden?

- Husdyrloven og de forsinkede Vand- og Naturplaner – dog vil der være opnået et kompromis til den tid. Arealer til intensiv drift og andre til ekstensiv. Mere dialog om hvad vi vil med det specifikke areal. Vil også skabe en imødekommelse af landmandens krav og ønsker til planlægningen.

¹Områder med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD)

- Konkurrence fra solfangere og jordvarmeanlæg gjorde det svært for den kollektiv biogas' udbredelse.
- De udarbejdede planer som kom i støbeskeen i 2011, gør at landmanden kan se hvilken drift der er *mulig* på hans jord. Det vil øge investeringssikkerheden
- Restauranter og lignede vil udbredes og branding af Jammerbugt som "fødevarekommune", vil være startskuddet til stier og gårdbesøg mv., så man kunne se hvor Jammerbugtens fødevarer produceres og hvordan.
- Få ryddet op i antallet og beliggenheden af vandværker i det åbne land.

Hvilken tidshorisont og detaljeringsgrad er realistisk at arbejde med?

- Men vi bliver nød til at tro på planerne. Ellers bakker bankerne ud, og vi får disse blandt andet "midlertidige" bygninger som max står i 10 år.
- Vattenfalls vindmøllepark, der kan være enorme svinebrug under møllerne. Der er der muligheder de næste 25 år.
- Vi kan godt slå de store linier, som fx vand- og naturplaner – natura-2000 – infrastruktur, energiforsyning mv. mv..
- Vi skal ikke blande os i produktionen, men vi kan sætte målsætninger – hvad kan vand og natur klare?

Hovedpunkter:

Dialog som redskab, arealer til intensiv og ekstensiv drift, biogas i hård konkurrence, øget sikkerhed via kortlægning af muligheder, branding af Jammerbugten som fødevarekommune, ny vandværksstrategi, planlægning som værktøj til låne-sikkerhed, mange begrænsninger kendes og kan klarlægges, kommunen blander sig ikke i selve produktionen

JAMMERBUGT KOMMUNES POLITIKERE:

Hvilke tanker gør I jer om jordbrugets situation i 2021? Hvordan tror i det ser ud, hvis vi ser 10 år frem i tiden?

- Familielandbruget vil blive taberne i 2021 – fordi man ville for meget for hurtigt, altså at kravene kræver mere en disse kan nå at omstille sig til.

Hvilken tidshorisont og detaljeringsgrad er realistisk at arbejde med?

- Sætter nogle retningslinier og pejlemærker ud for fremtiden, også efter vores levetid.

Hovedpunkter:

Familielandbrugene vil tabe kampen og retningslinier skal være med en tidshorisont på 30+ år

ANNE-MARIE STEFFENSEN (TIDLIGERE AMTSMEDARBEJDER):

Hvilke tanker gør I jer om jordbrugets situation i 2021? Hvordan tror i det ser ud, hvis vi ser 10 år frem i tiden?

- Amtets planlægning havde fokus på udvikling, og kun dette, ikke operationelle mål. Derfor nåede man aldrig en plan for fremtiden. Derfor er det godt kommunen tager opgaven op nu, hvor amtet slap. Men holder det – for fremtiden er usikker. Det var retningslinier, ikke faste planer som skal komme fra kommunen.

Hvilken tidshorisont og detaljeringsgrad er realistisk at arbejde med?

Hovedpunkter:

Amtet fejlede og kommunen skal derfor lave *overordnede* retningslinier – ikke udviklingsudpegninger

DANMARKS NATURFREDNINGSFORENING:

Hvilke tanker gør I jer om jordbrugets situation i 2021? Hvordan tror i det ser ud, hvis vi ser 10 år frem i tiden?

- Græsmarker pga. Vandplanerne – flere marker med køer. Mere økologisk produktion – også kødproduktion. Græssende dyr over alt, ganske som 50erne. Det er blevet en sport at brande det lokale – 20 Michelin-stjerner i 2021, pga. gode produkter, godt sted at bo i jammerbugten. Ser værdien af landskabet – det lokale det singulære.
- Sydamerika: deres fosfor vil løbe tør, så deres fordel forsvinder. Ergo mere lige konkurrence i fremtiden. Det tænkes at DE på 2,3 forsvandt i 2014 – så de enorme malkekøers landbrug forsvandt.

Hvilken tidshorisont og detaljeringsgrad er realistisk at arbejde med?

Hovedpunkter:

Udviklingen vil gå væk fra industrilandbrug, fokus på økologi og græssende dyr på markerne, konkurrence fra eksempelvis Sydamerika vil snart toppe og enorme mælkebrug i Danmark vil forsvinde til fordel for mindre økologiske brug

SKOV OG LANDSKAB – KU-LIFE

Hvilke tanker gør I jer om jordbrugets situation i 2021? Hvordan tror i det ser ud, hvis vi ser 10 år frem i tiden?

- Landbruget vil blive *in* – det vil blive et samtaleemne på fx Aalborgs cafeer. Nu tager turisterne på tur til landbrugene. Med store skilte som forklarer hvad der bliver lavet her og der. Vi er blevet et landbrugsland igen. Men der er også plads til andet. Naturen har det bedre.
- Differentieringen er positivt – at det bliver en mosaik af anvendelsesmuligheder. Det intensive landbrug skulle ikke gemmes væk

- Radikalisering som kom med boliger og hobbylandbrug, blev bremset. Så de lagde sig i klynger på marginale jorde.

Hvilken tidshorisont og detaljeringsgrad er realistisk at arbejde med?

- Planer holder måske kun få år. Så den skal måske op til refleksion med dekaders mellemrum – så planer er ikke evige.
- Tidshorisonten er vigtig – fordi hvis linien er lang nok, så er der tid til holdningsændring. Udvikling i flere tempi.
- Planer skal være fagligt begrundet. Ikke en studehandel med Landboorganisationer m.fl..
- Vil det være for odiøst at udpege områder hvor der ikke være (industri-)landbrug og lade det indgå i planerne for jordbruget?

Hovedpunkter:

Landbruget bliver *in*, differentieret drift, landbruget vinder frem igen, planer skal tages til revision ofte, lang tidshorisont så der er plads til holdningsændring, fagligt grundlag for planer, områder *uden* landbrug?

HVAD ØNSKER HAR I JAMMERBUGT KOMMUNE?

Jesper Hansen – team Miljø:

- 📌 Vi ønsker mere dialog på miljøområdet. Vi er meget regelstyret og hårdt reguleret. Så vi skal have et planlægningsværktøj som et supplement til lovgivningen. Det skal ikke være steger – det skal være muligheder, som ikke blander sig i deres drift.

Kell Agerbo – team Plan:

- 📌 Det skal ikke være fysiske områder, og enig med Jesper. Det skal være RAMMER på godt grundlag, et grund lag alle kan forstå. Btw – bare det er fælles sprog, og noget alle kan forstå.

Henrik Damsgaard – team Vand og Natur:

- 📌 Synliggøre det vi ved på nuværende tidspunkt [2011]: Vandløb, grundvand og natur der ved vi i teamet der er begrænsninger allerede nu. Derfor kan vi synliggøre problemerne i specifikke områder – eksempelvis ved at udarbejde detaljerede kort over kommunen, med disse risiko-zoner². § 3, natura-2000 og Vandplanerne er jo givne, og vi ved de vil skabe udfordringer for landbruget.

HVAD TROR I POLITIKERNES FORVENTNINGER ER

Kell Agerbo – team Plan:

- 📌 Jeg tror de forstår vi skal være i denne proces, og forstår hvorfor vi er startet.
- 📌 Det er sjovt at udvikle erhvervsliv – herunder landbruget. Og det skal være et dialogbaseret. Landmænd er med til planlægning, hvis deres jord bliver til sommerhuse.

² Områder som er pålagt krav fra lovgivning, som kan begrænse de landbrugsmæssige muligheder.

Men hvis vi siger at der i fremtiden skal være INGENTING, så bliver stemningen svær. Derfor skal vi klarlægge

Jesper Hansen – team Miljø:

- Vi har haft lyst til fælles sprog-projektet – det var ikke for at binde landbruget til et stramt regelsæt. Vi ønsker en fælles snak og sprog, så kommunens fremtidige planlægning bliver accepteret. Og politikerne ved også vi skal overholde loven, men at vi også skal lytte til borgerne. Det er jo ikke sjovt at håndhæve love hvis de ikke bliver forstået.

Gitte Clausen – Plan- og Miljøchef:

- Rammer og en diskussioner frem mod målsætninger. Målsætningerne skal bestemmes politisk senere.

Jens Chr. Golding – formand Teknik- og Miljøudvalget:

- Vi bliver nød til at, her skal der ikke være landbrug. Og her skal udviklingen være.

Jørgen Primdahl – KU-Life:

- Store investeringer kræver planlægning, og sikkerhed for at investeringen ikke bliver bremset, så investeringen bliver urentabel.

Henrik Damsgaard – team Vand og Natur:

- Der skal slås streger – der skal politikerne være kolde, og turde slå hårdt ned.

Claus - Dacapo: [Stiller spørgsmålet:] En visionær planlægning, og ikke en driftsplanlægning?

Jørgen Primdahl – KU-Life:

- Udviklingsrammer i stedet for udpegninger.

Trine Eide – Videncentret for landbrug:

- Hvem er tovholder på den løbende dialog? Både landboorganisationer og kommunen skal tænke sig om her, da disse praktiske ting skal være på plads i planlægningen.

Kell Agerbo – team Plan:

- Test i de to projektområder. Der kan vi lave rammer, altså udviklingsrammer. Med nogle dialogpartnere, som fx grundejere foreninger. Altså et forum hvor områder kan gå i dialog.

Claus - Dacapo: [Stiller spørgsmålet:] En udviklingsretning – altså nogle rammer for udviklingen, som tager udgangspunkt i i morgen, og ikke hvordan det er nu, eller har været tidligere?

Henrik Damsgaard – team Vand og Natur:

- EU-støtten skal også tænkes ind, og fx naturpleje-drift kan også lægge nogle perspektiver på planlægningen.

Jørgen Primdahl – KU-Life:

- Et eksperiment i de to områder, og den viden der fremkommer på baggrund af disse to *pilotområder*, kan det brugbare spredes ud til resten af kommunen. Senere skal det med i med i kommuneplanen.